

Проблеми оподаткування суб'єктів малого бізнесу в Україні

УДК [336.221:334.722](477)

Ігнатюк К. А., студентка 4 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

Виявлено основні проблеми оподаткування малого бізнесу України, від яких залежить його подальший розвиток. Запропоновані пропозиції щодо шляхів вдосконалення сучасної податкової системи з урахуванням інтересів суб'єктів малого бізнесу.

Обнаружены основные проблемы налогообложения малого бизнеса Украине, от которых зависит его последующее развитие. Предложенные предложения относительно путей совершенствования современной налоговой системы с учетом интересов субъектов малого бизнеса.

Found out the basic problems of taxation of small business Ukraine, from which depends him subsequent development. The offered suggestions are in relation to the ways of perfection of the modern tax system taking into account interests of subjects of small business.

Ключові слова: податок, мале підприємництво, бізнес, господарська діяльність .

Формування ефективних діючих ринкових механізмів, які спроможні забезпечити стале економічне зростання, потребують впливу державних інституцій на економічну систему як на макро-, так і мікрорівні. Державне регулювання економіки, яке здійснюється насамперед шляхом застосування перерозподілу виробленого суб'єктами підприємництва додаткового продукту через податкові вилучення, повинно відповідати вимогам ефективного розвитку ринкової економіки.

В ринковій системі господарювання мале підприємництво відіграє важливу роль, формуючи товарні, фондові, фінансово-грошові ринки. Тому мале підприємництво слід розглядати як особливу складову підсистеми ринкової економіки, яка при спрямуванні діяльності на забезпечення

потреб і вимог ринку, формує власні мету, завдання, структуру, розробляє власну стратегію розвитку при забезпеченні прибутковості її діяльності.

Головною метою статті є теоретичне та практичне обґрунтування проблем та удосконалення оподаткування суб'єктів малого підприємництва як інструмента регулювання їхньої діяльності, направленої на підвищення ефективності.

Відсутність в Україні належної юридичної обґрунтованості цивілізованого розвитку малого підприємництва спонукає до стихійних, некерованих з боку держави процесів у регулюванні діяльності комерційних структур. Це призводить до значних втрат ефективності у функціонуванні комерційних підприємницьких організацій, загостренню протиріч між інтересами держави і підприємців.

Д.В. Ляпін, В.І. Дубровський, виділили чотири проблемні напрями, які є пріоритетними саме для малого підприємництва – це ізначення спрощеної системи оподаткування та пенсійне страхування для малого підприємництва, а також саморегулювання та участь суб'єктів малого бізнесу в державних закупівлях [1,с.11].

З часу прийняття Податкового кодексу України питання функціонування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності залишається одним з найбільш обговорюваних. Податковим кодексом закріплювались такі умови діяльності малого бізнесу, які фактично зробили цей бізнес нежиттєздатним. Такі дії влади спричинили хвилю страйків і, як результат, виключення з чинної редакції Податкового кодексу глави, що стосувалася спрощеної системи оподаткування [2].

Так, за рейтингом Doing Business – 2012 в Україна з 2006-го по 2012 рік загальний податковий тиск зазнав незначних змін – з 57,3 до 57,1% (від прибутку) [1,с.55]. . Як ми бачимо, що прийнятий в 2011 році Податковий кодекс України становища не покращив.

Ще гірша ситуація зі складністю дотримання вимог податкового законодавства. За результатами дослідження «Вартість дотримання податкового законодавства в Україні 2009 року», проведеного Міжнародною Фінансовою Корпорацією, в Україні суб'єкт малого бізнесу з річним оборотом до 300 тисяч гривень на виконання норм податкового законодавства витрачає до 8,2% свого валового доходу. Ці витрати

знижуються до 0,1% для суб'єктів із річним оборотом понад 35 млн.грн [3,с.400].

Втрата у малому бізнесі понад 1,5 млн. робочих місць протягом лише 2011 року і суттєве прискорення темпів ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності у 2012 році (до 15,5%, для юридичних осіб та у 2,5 рази, до 24,3%, для фізичних осіб-підприємців в порівнянні з 2011 роком). Така негативна тенденція скорочення робочих місць може зберігатися і надалі, якщо не буде зменшено тягар єдиного соціального внеску. Внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за всіма ознаками – це податковий платіж, але надзвичайно великого розміру

Основним завданням системи організації державних закупівель є економія державних фінансів та підвищення ефективності їх витрачання. Тому в усьому світі особливу увагу приділяють прозорості, рівності та ефективності при здійсненні процедур державних закупівель. Оскільки обсяг державних закупівель в Україні є значним – близько третини Державного бюджету через який в Україні, з урахуванням бюджету Пенсійного фонду, перерозподіляється майже 50% ВВП країни. Тому це становить істотний ресурс розвитку внутрішнього ринку і національного бізнесу [3,с.401].

Практичне виконання процедур державних закупівель в Україні характеризується низкою проблем, найголовніша з яких – це висока корупційність закупівель. В Україні малий бізнес практично не бере участі в тендерах на закупівлю державою товарів, робіт і послуг. Таким чином, механізм державних закупівель не використовується як інструмент державної політики сприяння розвитку малого бізнесу, порушується принцип права рівної участі всіх суб'єктів підприємницької діяльності у тендерах.

Саморегулювання як демократичний механізм самообмеження притаманний суспільствам із розвиненими демократичними традиціями, а тому рух у цьому напрямі в Україні має бути всіляко підтриманий. Проте політика розвитку і сприяння застосуванню саморегулювання має враховувати слабкі риси останнього: ризик авторитаризму та корупції, небезпека росту вартості регулювання, притаманність саморегулювання окремим професійним ринкам.

Для усунення проблем оподаткування суб'єктів малого бізнесу було б доцільно вжити наступних заходів:

1. Спрощена система оподаткування є необхідною частиною державної політики розвитку малого підприємництва. Вона має відповідати принципам простоти визначення бази оподаткування та розміру податкового зобов'язання, мінімізації облікових процедур до рівня, доступного пересічному громадянину із загальною середньою освітою. Це все потрібно не тільки декларувати, але й забезпечити практичне впровадження.

2. Для легалізації зайнятості в Україні вбачається за необхідне зменшення навантаження на фонд заробітної плати встановленням розміру єдиного соціального внеску на рівні 18,5%. Проте розмір єдиного соціального внеску має бути зменшений для всіх суб'єктів господарювання, бо неможливо допустити нерівність умов забезпечення праці найманого працівника в суб'єктах різних розмірів чи форм власності.

3. Забезпечення конкурентності та прозорості у здійсненні державних закупівель, а також реальних механізмів громадського контролю за їх здійсненням.

4. За високого рівня державного регулювання і значних можливостей для дерегулювання підприємницької діяльності державі доцільно сконцентрувати зусилля на скороченні регуляцій, кардинальному скороченні кількості ліцензій, дозволів і перевірок.

Отже, податкова політика держави повинна базуватися на єдиних принципах: податки повинні бути стабільними і не дуже обтяжливими, проте сплачувати їх зобов'язані всі без винятку, податкове законодавство повинне бути простим і зрозумілим, а витрати органів державної влади на їх адміністрування – мінімальними.

Література

1. Ляпін, В.І. Дубровський, О.М. Піщуліна, О.П. Продан. Зелена книга малого бізнесу України – 2012 // Інститут власності і свободи. – 2012. – 124 с.
2. Податковий кодекс України №2755-17, редакція від 01.10.2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

3. Моряк Т. Недоліки податкової системи України та необхідність її реформування у контексті антициклічної макроекономічної політики / Моряк Т., Буняк В. // Вісник Львівського Університету. – 2009. – Вип. 41. – С. 398-409.

Зав. кафедрою
правового регулювання економіки,
к.ю.н., професор

В.В. Сергієнко

Керівник викл.

О.М. Коршакова

Автор

К.А. Ігнатюк